

La secessió nacional buidada de fonament nacional

*Socialització, origen nacional i suport
a la independència a Catalunya*

SERGIO CASTAÑÉ LÓPEZ
MÀSTER EN ANÀLISI POLÍTICA. UNIVERISTAT
OBERTA DE CATALUNYA

RESUM

Aquest treball va sobre com l'independentisme a Catalunya ha pogut créixer entre aquelles persones que no tindrien motivacions nacionals per fer-ho. S'endinsa dins de les dinàmiques sociològiques i contextuals que expliquen com aquestes interaccionen en la construcció d'un relat favorable a la independència i generen un sentit d'utilitat que permet a aquestes persones deslligar la preferència d'independència de la seva identitat nacional.

ÍNDIX

JUSTIFICACIÓ DE LA RECERCA.....	3
INTRODUCCIÓ	4
CONEIXEMENTS PREVIS.....	8
I. El creixement independentista està deslligat de l'origen nacional?	9
II. Hi ha motivacions diferents a les emocionals-nacionals per ser independentista?.....	13
III. Com afecta l'entorn cultural i social a les preferències nacionals?.....	17
DADES I MÈTODES	20
I. Naturalesa de la investigació.....	20
II. Categories d'anàlisi	21
III. Disseny de la recerca.....	23
a. Tècniques.....	23
b. Observacions	27
RESULTATS	31
a. Qüestions nacionals.....	31
b. Motivacions i percepcions	32
c. Entorn cultural	33
CONCLUSIONS	35
BIBLIOGRAFIA	38
I. Investigacions sociològiques	41

JUSTIFICACIÓ DE LA RECERCA

Aquesta investigació presenta un interès científic singular sobre un dels moviments d'independència del món, el de Catalunya, però enfocat des d'una òptica dels casos extrems, entre aquelles persones que teòricament no tindrien una motivació nacional per ser independentistes.

S'analitza com els processos de socialització poden fer variar percepcions, generar dissonàncies cognitives respecte a la seva identitat i construir un relat que pugui ser adquirit per persones que es predisposen teòricament en condicions inicials com a hostils de la idea de la independència.

A més, l'estudi penetra en com ha afectat aquest trànsit entre aquelles persones, d'una forma personal i en profunditat per ajudar a la comunitat científica a establir un teoria narrativa de com s'ha produït aquest fenomen i com es podria reproduir sota els mateixos condicionants del cas.

INTRODUCCIÓ

Part de la història del món es podria explicar fins ara com la història de les nacions, ja que la humanitat ha viscut nombrosos moviments socials que envolten una idea nacional. Durant l'era posterior al colonialisme s'han produït nombrosos moviments de secessió al món, molts amb èxit, sobretot des de la desintegració de la URSS, i altres amb no tant.

Catalunya és a dia d'avui una de les regions europees que més atenció desperta pel seu moviment independentista de caire popular i institucional. Segons les enquestes, l'independentisme català havia marcat una tendència clarament ascendent des dels primers registres al Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya, però aquesta no va ser accelerada fins a partir de l'any 2010, que en tres anys va aconseguir situar-se a màxims històrics amb més d'un 40% del suport popular.

El poble català ha mantingut mobilitzacions multitudinàries a favor de la seva independència política de forma continuada durant anys, a més, des de les eleccions del 27 de setembre del 2015, on van guanyar les forces independentistes al Parlament de la regió, es treballa per la secessió.

Des de llavors s'han especulat diverses motivacions per les quals els catalans han tendit majoritàriament per triar la via de la secessió i no pas la de la reforma d'Espanya.

El relat històric des de la transició d'Espanya a Catalunya ve marcat per la possibilitat d'encabir totes les aspiracions nacionals i d'autogovern dins l'Estat. Aquest relat es trenca a través de la sentència del Tribunal Constitucional que retalla l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006. En conseqüència, les

aspiracions nacionals i d'autogovern de Catalunya queden limitades per la lectura que fa el Tribunal Constitucional de la Constitució espanyola.

Sota aquest nou paradigma d'impossibilitat d'avançar més en les aspiracions nacionals i d'autogovern de Catalunya, coincidint amb una forta crisi econòmica, l'independentisme es dispara. A causa d'això, molta gent que no tenia una predisposició nacional catalana favorable es torna independentista, gent que ha nascut fora de Catalunya, a la resta de l'Espanya, tria la via de la secessió de Catalunya.

Històricament s'ha considerat que la secessió i els moviments nacionals venen fonamentats per un origen nacional que causa una forta identitat nacional. Malgrat això, Catalunya, una regió europea amb una diversitat notable de ciutadans amb origen divers, sembla que podria estar trencant el paradigma nacional lligat a l'origen nacional; podria l'autodeterminació tenir altres motivacions que no siguin les nacionals?

Aquest treball vol estudiar i comprendre quins són els factors de socialització determinants que causen aquesta pujada de l'independentisme entre aquells que nacionalment no haurien de ser afins a aquesta via, és a dir, quins són aquells elements contextuais decisius que han provocat que molta gent d'aquest perfil opti pel camí de la independència.

Com que existeix una correlació forta entre un sentiment de pertinença condicionat per l'origen, per una identitat nacional i un fort sentiment cultural per la llengua en relació a la independència, aquest estudi té com a objectiu cercar aquells elements de racionalització de la preferència d'independència deslligats de tot factor d'identitat nacional. És a dir, la recerca es centra en aquelles persones que tenen els dos pares nascuts fora de Catalunya, per poder comprendre quins factors han intervingut per decantar aquesta preferència.

En aquest sentit, la recerca busca profunditat contextual més enllà de les causalitats que augmenten les probabilitats de ser favorables a la independència. Entrar dins l'ambient d'aquelles persones que sociològicament

per origen nacional no triarien independència però que l'acaben triant com a opció preferent. La recerca de la construcció d'un relat de fets casuals, dinàmiques contextuais, costums i entorns que condicionen i esdevenen factors determinants per la tria, representen el sentit d'aquest estudi.

Aquest s'organitza amb una part teòrica que cerca tancar els fets casuals que provoquen la tria de la independència i les motivacions que els catalans argumenten a les enquestes. I una part pràctica, que a través de les dades recollides a la teoria, amb les motivacions principals a favor de la independència d'aquest col·lectiu, cerca, de forma qualitativa, els elements contextuais i determinants que fan que aquesta persona arribi a un relat i no un altre, que el faci determinant per mostrar-se a favor de la independència.

En definitiva, l'estudi s'endinsa dins de les dinàmiques socials dels col·lectius que no tenen motivacions nacionals ni cap condicionant d'identitat nacional per decantar-se per la independència però que l'acaben triant com a opció preferent, per cercar d'aquesta manera els factors de socialització determinants per la racionalització d'un relat a favor de la independència.

La pregunta de investigació que es planteja respon a quins són els factors de socialització que afecten a la probabilitat de votar o no independència entre aquells col·lectius que no tenen una predisposició nacional per fer-ho.

Aquesta pregunta de caràcter explicatiu té l'objectiu d'aprofundir allà on la investigació quantitativa no pot arribar sobre el comportament electoral. La falta d'estudis de panell sobre l'evolució de la preferència territorial i les motivacions de la independència i com varien i afecten a la identitat nacional fa impossible establir un estudi quantitatiu que sigui capaç de trobar la complexitat que hi ha darrere dels processos de socialització. A més, la simplificació en variables quantitatives ens treu probablement la profunditat social que pot desenvolupar un estudi qualitatiu sobre l'objecte de la investigació.

En aquest cas, l'objecte de la investigació són els catalans independentistes que tenen els dos pares nascuts fora de Catalunya, preferentment a la resta de l'Espanya. Per això es planteja una recerca en investigació qualitativa que doni

resposta a la següent pregunta: “Quins són els factors de socialització que són determinants per votar a favor de la independència entre els que no haurien de tenir predisposició d’origen per fer-ho?”

La hipòtesi d’aquest treball és que la consecució d’uns determinants fets provoquen la racionalització de la independència com a via preferent entre persones amb origen diferent al català, d’aquesta manera esdeveniments diferents a la identitat nacional provoquen un moviment en la seva pròpia identitat i en les seves preferències nacionals.

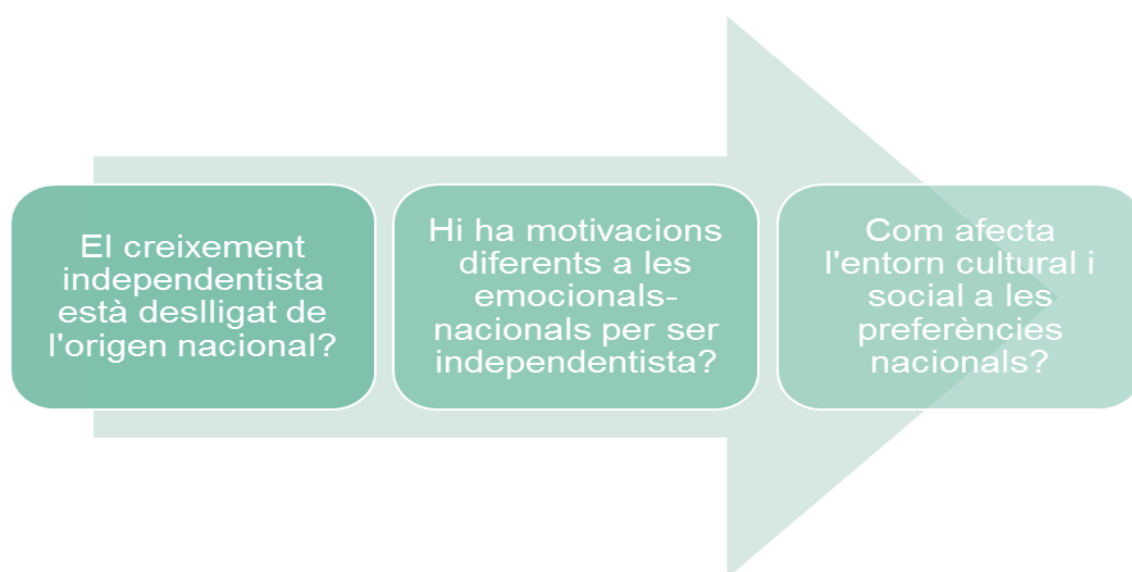
La hipòtesi nul·la és que no hi ha determinants que es racionalitzen per decantar la identitat i les preferències nacionals sinó que aquestes ja venen predisposades per motivacions nacionals intrínseques i emocionals determinades per l’origen.

CONEXIMENTS PREVIS

En aquest apartat es desenvolupa la investigació bibliogràfica i estadística disponible per tal de construir el relat explicatiu posant el focus de la investigació en aquelles persones que no tenen una predisposició d'origen per ser independentistes però que trien la independència com a opció preferent. Es vol observar si primerament l'independentisme podria estar desvinculat de la identitat nacional catalana per, seguidament, cercar si això equival a què hi ha motivacions diferents a les nacionals per fer-se independentista i si hi ha alguna relació amb l'entorn cultural i social respecte aquest canvi.

És a dir, s'analitzen les tendències generals del creixement independentista, els elements interns que influeixen en el canvi de preferències nacionals respecte el seu comportament electoral i els elements externs que influeixen en aquest canvi de preferències.

Per això els apartats es desenvolupen en tres preguntes fonamentals:

I. El creixement independentista està deslligat de l'origen nacional?

Tradicionalment s'ha considerat que l'independentisme i els moviments secessionistes són un fenomen nacional, és a dir, orientats a les identitats nacionals diferents de les de l'Estat dominant (Muñoz; Tormos. 2015). Els inicis de l'independentisme a Catalunya els podem trobar més nítidament definits al 1919, amb l'aparició de la Federació Democràtica Nacionalista, embrió del partit Estat Català, on l'eix central és la llengua catalana, com a element d'identitat d'una nació, és a dir, un fonament d'origen nacional català, però també el republicanisme, l'autonomia política i la oposició al règim corrupte de l'Estat espanyol. (Rubiralta. 2004).

En el cas del País Basc, el nacionalisme basc i el seu independentisme s'ha fonamentat en la idea de nació basca, amb una llengua, cultura i identitat pròpia diferent a l'espanyola, com el nacionalisme tradicional català. En el cas del Quebec a Canadà, per exemple, el conflicte també s'havia enfocat des de la vessant nacional: El nacionalisme quebequès està profundament influenciat per elements diferenciadors de la resta del Canadà: els valors catòlics, la història, el territori i la llengua francesa (Keating, 2001) i es pensa que Catalunya podria tenir el mateix patró.

Actualment, després de quasi cent anys d'independentisme català, no és fàcil trobar independentistes amb origen diferent al català. La identificació nacional, la llengua i l'origen encara són les variables que més es correlacionen amb el suport a la independència. Per això, fins ara s'estava tractant el cas català des d'una òptica nacionalista, on unes elits polítiques havien anat construint un relat nacional i emocional per moure les masses (Guibernau, 2000).

En aquest sentit, es pot observar que actualment a Catalunya existeix una forta correlació entre la identitat nacional i el suport a la independència (Liñeira, 2014) i és una evidència que el factor origen és fonamental com a predictor de les preferències territorials com es pot veure a la *Figura 1*. Això podria fer

pensar que el fonament del creixement independentista és de caire nacional com al País Basc i al Quebec, és a dir, centrat en la identitat d'un origen nacional català.

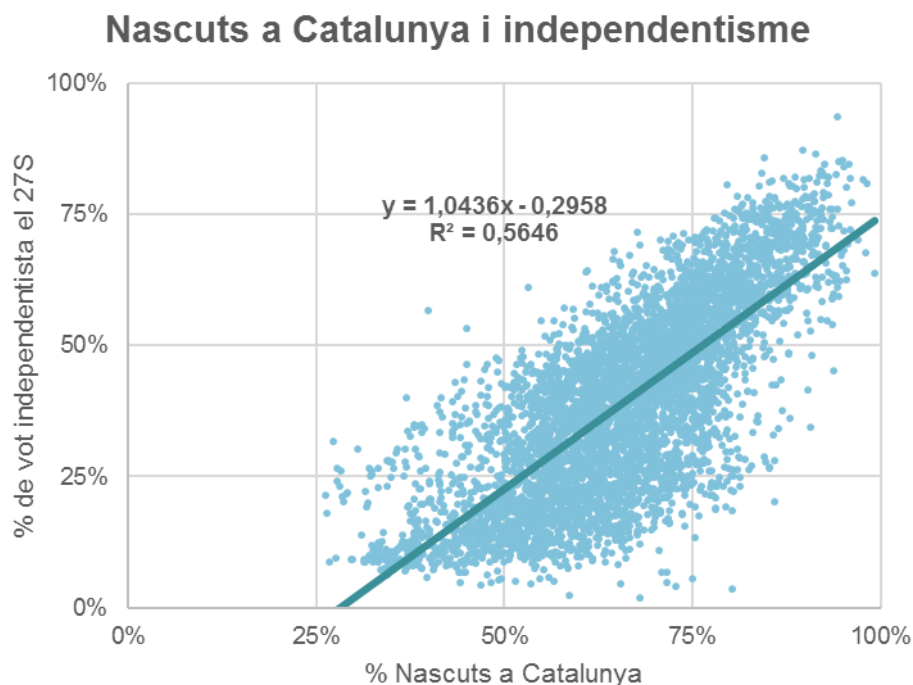

FIGURA 1. Elaboració pròpia amb les dades de les eleccions autonòmiques del 27 de setembre del 2015 al Parlament de Catalunya i el Padró Municipal del Institut Nacional d'Estadística (INE) i els Baròmetres d'Opinió Pública (BOP) de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO).¹

La identitat nacional és en general un factor força estable que no pateix variacions amb facilitat com a mínim en curt termini, ja que té fonaments tant d'origen nacional, invariable en el temps; com socials-contextuals, variables en el temps. La identificació nacional i la preferència de la independència podrien ser variables que es retro-alimenten (Hierro, Muñoz, Tormos, 2015) i per tant, no es pot establir una relació clara entre quina és la causa de l'altre.

¹ L'estimació de l'origen és una aproximació elaborada a través de les dades del Padró Municipal del Institut Nacional d'Estadística (INE) i l'estructura poblacional de les preguntes C100, C110 i C120 dels Baròmetres d'Opinió Pública (BOP) de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) de l'any 2015.

El cas de Catalunya té el fet que no existeix aïllament nacional per generar aquest relat nacional català favorable a la independència fonamentat en l'origen nacional. La presència de polítiques, dinàmiques i mitjans de comunicació estatals podrien invalidar que existeix un creixement independentista català per una propaganda continuada en el temps de caire nacional catalana de fonament identitari. Només es pot construir un relat nacional si hi ha aïllament i no competència entre concepcions nacionals, no és el cas.

Com es mostra a la *Figura 2*, l'augment d'independentistes presenta una tendència més accelerada que els canvis en la identitat nacional a Catalunya, l'independentisme no creix al mateix ritme que les persones que tenen una identitat exclusivament catalana, per tant, no existeix una relació clara de creació de identitat nacional catalana i independentisme com a conseqüència d'això. Per aquest motiu, es pot pensar que la identitat exclusivament catalana no aconsegueix explicar tot el relat de motivacions que fonamenten aquest creixement d'independentistes (Sorens, 2015) i que existeixen motivacions diferents a la identitat nacional que causen aquest augment.

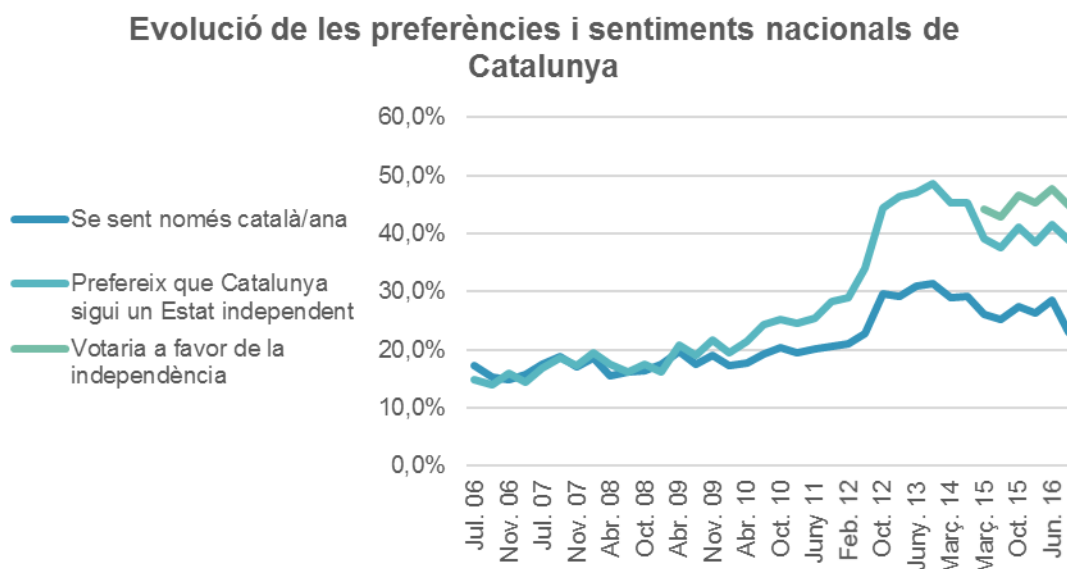

FIGURA 2. Elaboració pròpia a través del conjunt de dades dels Baròmetres d'Opinió Pública de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió.²

² Preguntes C700, P30 i P31 per les respostes de "Només català/na", "Estat independent" i "Sí", respectivament.

SERGIO CASTAÑÉ LÓPEZ

Durant un temps la identitat nacional únicament catalana var estar lligada a la preferència per la independència, però, va arribar un moment que la preferència de la independència s'accelera més que la identitat nacional únicament catalana, coincidint amb el creixement exponencial més recent. Això és possible gràcies a la incorporació de persones amb identitat nacional dual que veuen la independència com una alternativa política no identitària.

Si Catalunya hagués tingut una evolució constant i creixent de la identitat nacional catalana i com a conseqüència l'independentisme en paral·lel, es podria trobar l'explicació en una construcció nacional dirigida per les elits i fonamentada en el nacionalisme i la identitat nacional. La realitat, però, és que aquest creixement ha estat exponencial i de caire popular en un temps concret en el temps, quan encara els grans partits i líders de Catalunya no apostaven per la independència. Per això, el cas de Catalunya no pot ser estudiat de la mateixa manera que altres moviments ètnics i nacionals del món encara que la identitat nacional sigui un fet significatiu que explica bona part de l'independentisme.

En relació a la *Figura 2*, es podria arribar a pensar que a Catalunya han convergit altres factors que fan probablement únic el fenomen en termes comparatius si aquest té deslligat el seu creixement secessionista de l'adopció d'una identitat nacional diferent a l'espanyola.

Les investigacions empíriques sobre els efectes de la identitat i la incorporació de nous factors a l'independentisme confirmen que, malgrat que la identitat lligada a un origen nacional segueix sent el principal factor explicatiu, a partir del 2010 hi ha augments no menyspreables d'independentistes entre aquelles persones amb identitats duals i que practiquen bilingüisme de forma habitual. Per això, ja no es pot dir que l'independentisme és només de catalans amb origen català que parlen català a casa. (Guinjoan, 2016)

II. Hi ha motivacions diferents a les emocionals-nacionals per ser independentista?

La identitat nacional per origen és un incentiu que fa augmentar les probabilitats de ser independentista, però, en el cas de Catalunya, com es mostra en l'apartat anterior, existeixen persones amb una identitat i uns orígens nacionals diversos, no necessàriament exclusius catalans, que han triat la independència. Aquests que per origen nacional no haurien de ser proclius a ser independentistes podrien estar produint una dissonància cognitiva entre la seva identitat i la seva preferència nacional, és a dir, que han eliminat el vincle relacional si entenen la seva preferència nacional d'independència amb un altre fonament diferent al de la identitat.

Això va portar a pensar que la crisi econòmica podria ser un factor explicatiu del creixement independentista seguint aquesta teoria sobre el seu creixement deslligat a un fonament nacional. (Guzman, 2013). De fet, les perspectives econòmiques podrien produir una dissonància cognitiva entre identitat i preferència nacional i alhora explicar la diferència de creixement independentista entre aquests col·lectius. El sentiment de discriminació econòmica per part del govern espanyol cap a Catalunya van coincidir amb la crisi econòmica juntament amb les demandes de més autogovern (Muñoz; Tormos, 2015). Amb un relat sobre greuges econòmics que pateix Catalunya, entitats socials i econòmiques com la Assemblea Nacional de Catalunya i el Centre Català de Negocis argumenten que amb la independència es podrien solucionar problemes econòmics i socials, ja que el govern central espanyol limita la capacitat d'autogovern de la Generalitat i aquesta es veu incapaç de solucionar els problemes dels catalans.³

³ El Cercle Català de Negocis (CCN) és una de les entitat més compromeses en la construcció d'aquest relat econòmic, amb arguments que són utilitzats per líders polítics independentistes i que alhora són reproduïts als mitjans de comunicació. [<http://www.ccnat.cat/>]

Aquestes noves hipòtesis sobre les motivacions utilitàries independentistes obren un nou marc d'estudi dels moviments secessionistes, l'independentisme català podria no tenir un fonament nacional i sí de caràcter instrumental i d'utilitat, relacionat amb l'economia i el benestar social.

El Centre d'Estudis d'Opinió l'any 2014 va preguntar als catalans per què preferien la independència. Les motivacions instrumentals i d'utilitat, sobretot les relacionades amb les qüestions econòmiques, guanyen pes entre tots els independentistes com es mostra a la *Figura 3*, indistintament de l'origen i la identitat nacional.

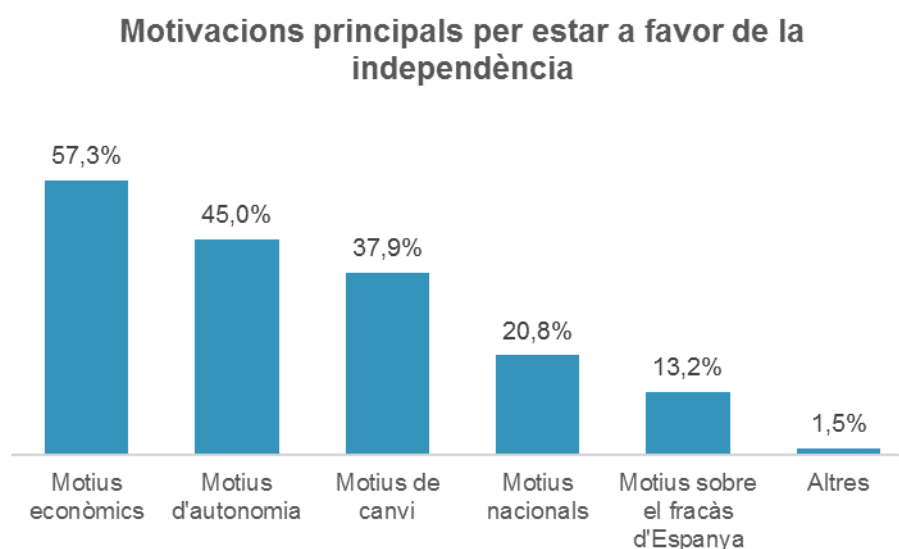

FIGURA 3. Elaboració pròpia a partir de les dades dels Baròmetres d'Opinió Pública de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió de l'any 2014.⁴

⁴ Pregunta P31C multi-resposta dels qüestionaris 746 i 758 creuada amb la P30.

Agrupació de les motivacions en:

- (1) **Motius econòmics** per les respostes: - Catalunya milloraria (major prosperitat, llibertat,...) - Capacitat d'autosuficiència (disponibilitat de recursos) - Capacitat i desig d'autogestió econòmica (recursos, impostos) - Única via de millora/canvi necessari - Tots/molts motius.
- (2) **Motius d'autonomia** per les respostes: -Guanyar capacitat de decisió, nivell d'autonomia - Capacitat d'autosuficiència (disponibilitat de recursos) - Capacitat i desig d'autogestió econòmica (recursos, impostos) - Com a millora de les competències actuals (toc d'atenció) - Tots/molts motius.
- (3) **Motius de canvi** per les respostes: - Desig de model de país (s'ho mereix, és pel que hem lluitat,...) - Catalunya milloraria (major prosperitat, llibertat,...) - Única via de millora/canvi necessari - Tots/molts motius.

Els motius econòmics, d'autonomia, canvi i de fracàs d'Espanya expliquen aquest caràcter de la independència com a utilitat i no pas de sentiment entre tots els independentistes. Crida l'atenció que entre aquells que tenen una única identitat nacional catalana, els motius nacionals no són els seus motius principals, aquestes dades confirmen que el creixement de l'independentisme s'ha produït sobre un fonament diferent a qualsevol moviment nacional i identitari.

Quan s'observa la relació amb l'origen, els resultats esdevenen similars a les relacionades amb la identitat. No hi ha diferències significatives entre grups, la identitat i l'origen no semblen condicionar un fonament nacional que estigui impulsant el moviment independentista català, al contrari. Aquí s'observa una transversalitat entre els diferents orígens nacionals, no hi ha diferències entre grups, per això es podria afirmar que el creixement independentista està relacionat amb motivacions diferents a les nacionals. Les dades són suficients per observar que les motivacions d'utilitat, en sentit econòmic, d'autonomia i de canvi són en general molt superiors a les nacionals.

A tot això, s'observa que l'independentisme català s'ha deslligat de motivacions nacionals per créixer sobretot a partir dels fenòmens que comencen a succeir a partir del 2008 (Guinjoan, Rodon, Sanjaume, 2013), cosa que ha permès la incorporació de persones amb identitats duals i d'origen divers. Seguint aquesta línia, la qüestió fonamental que s'ha de resoldre és com ha arribat aquest relat i sota quins factors de socialització, s'ha provocat que persones que podrien no ser favorables a la independència per qüestions nacionals arribin a la conclusió que la independència és la seva preferència nacional per motius d'utilitat.

A la mateixa font estadística s'observa que aquestes persones tenen percepcions divergents sobre els que són contraris a la independència. Els

(4) **Motius sobre el fracàs d'Espanya** per les respostes: - Sentiment d'incomprensió (resta de l'Estat amb Catalunya) - Preferència per un model federal/ un estat dins d'Espanya - Tots/molts motius.

(5) **Motius nacionals** per les respostes: - Conceptualització identitària de Catalunya com a nació - Sentiment identitari (em sento català/ana) - Tots/molts motius.

(6) **Altres** per les respostes: - Altres - Tots/molts motius.

favorables creuen majoritàriament que Catalunya té una nivell d'autonomia insuficient, que viuran millor en una Catalunya independent i que l'Estat espanyol no farà cap oferta acceptable per la majoria de Catalunya.

Les percepcions socials sobre l'economia, l'autonomia i la relació amb Espanya

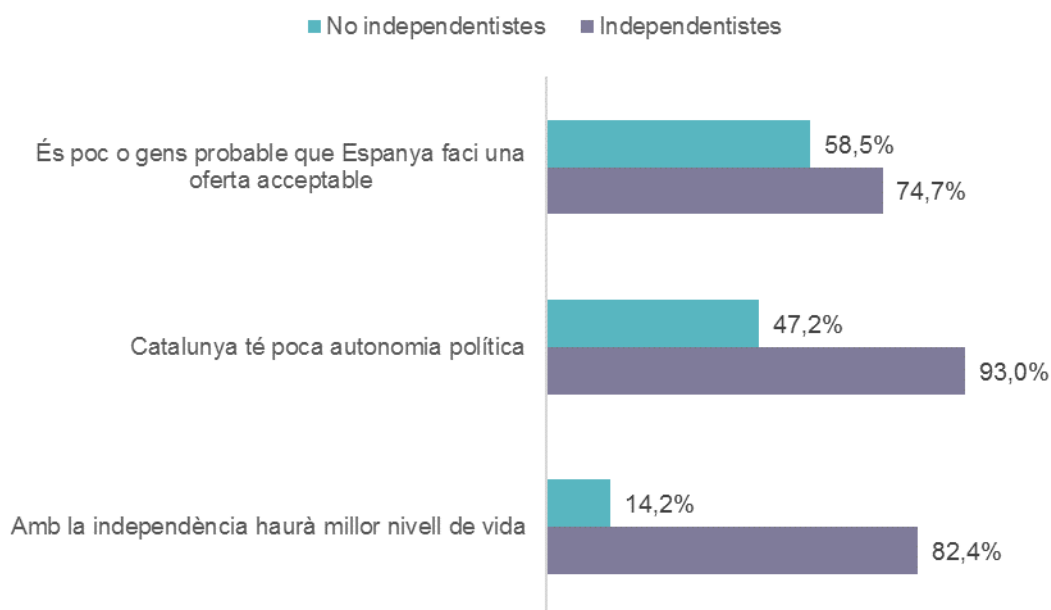

FIGURA 4. Elaboració pròpia a partir de les dades dels Baròmetres d'Opinió Pública de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió de l'any 2014.⁵

A la *Figura 4* s'observa que la divergència de percepcions està present sobretot al que fa referència a la qüestió econòmica i a la qüestió de l'autonomia política. Malgrat això, hi ha percepcions pròpies dels independentistes entre els contraris, encara que minoritàries i a l'inrevés. Això vol dir que malgrat que les percepcions són divergents, hi ha elements connectats, és a dir, hi ha interacció.

La pregunta ara és: com s'arriba a la construcció d'aquest relat de percepcions d'utilitat més favorable a la independència, alhora divergent dels que són

⁵ Preguntes P29, P32 i P35 creuades amb la P30.

contraris a la aquesta formant part de la mateix grup d'origen nacional espanyol?

III. Com afecta l'entorn cultural i social a les preferències nacionals?

Les percepcions socials de l'entorn venen condicionades per un marc cultural concret que focalitza clivatges socials i provoca en un sentit la racionalització del que succeeix. Normalment les persones amb un mateix origen nacional, i com a conseqüència, una identitat nacional concreta, acaben tenint el mateix marc cultural. En aquest sentit, les percepcions sobre la realitat acaben sent en certa mesura similars. (López, 2009)

Com s'explica a l'anterior apartat, hi ha persones a Catalunya amb un origen nacional teòricament no favorable a un marc cultural català que acaben tenint les mateixes percepcions que aquestes i com a conseqüència han esdevingut independentistes.

La televisió que es mira és un referent cultural avui dia, en aquest sentit, es pot observar com a la *Figura 5* es mostra una correlació entre el consum de televisió en català i l'independentisme.

Canal de televisió on s'acostuma a veure els informatius

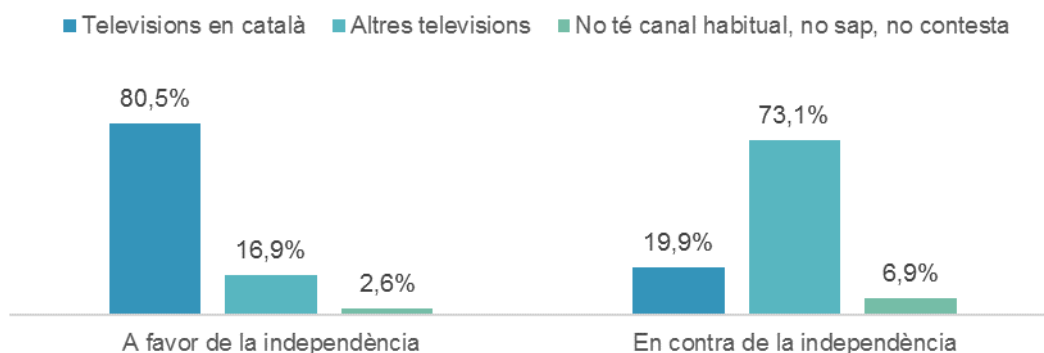

FIGURA 5. Elaboració pròpia a partir de les dades dels Baròmetres d'Opinió Pública de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió de l'any 2016.⁶

Els marcs culturals però, no són només els canals de televisió que es consumeixen, sinó també altres mitjans de comunicació i l'entorn sociocultural municipal, les relacions amb persones independentistes... Però, com a les enquestes disponibles no es pot mesurar el contacte amb persones d'entorn més catalanista, l'única referència que hi ha sobre el marc cultural és sobre el mitjans de comunicació de consum, per això a la *Figura 6*, s'observa com el suport a la independència puja a mesura que es té un mitjà catalanista de referència per informar-se.

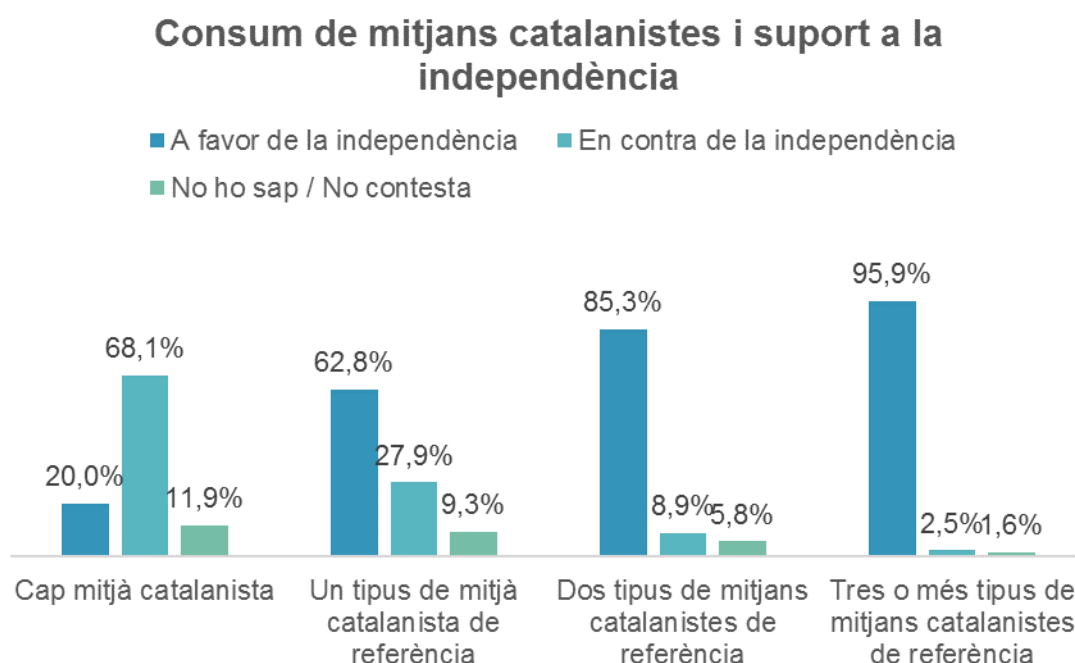

FIGURA 6. Elaboració pròpia a partir de les dades dels Baròmetres d'Opinió Pública de Catalunya del Centre d'Estudis d'Opinió de l'any 2014.⁷

⁶ Pregunta P16A per les opcions 3 – TV3, 4 – Canal 33, 11 – 3/24 i 12 – 8TV com a televisions en català i la resta com a altres, creuades amb la pregunta P31.

⁷ Preguntes P16A (televisió), P16B (ràdio), P16C (diaris) i P16D (internet) i codificats com a catalanistes es opcions respectives 3, 4, 11 i 12; 1, 6, i 8; 22 i 25; i 1, 8, 24, 32, 39, 48, 52, 56, 64, 78, 103, 104, 108, 109 i 115; creuades per la pregunta P31.

A Catalunya es podrien distingir dos marcs culturals de referència, no com a variables dicotòmiques sinó com a variables contínues, que influeixen en les percepcions dels catalans i alhora condicionen en part el suport o no a la independència. En aquest sentit, una immersió més gran en un entorn catalanista, en referència al consum de mitjans catalanistes i les relacions amb familiars, amics i companys independentistes, podria ser un element clau en el suport independentista entre aquelles persones que per origen nacional no haurien de tenir incentius per ser independentistes i que ho acaben sent per normalització d'aquest fet per la immersió en aquest marc cultural més català.

En definitiva, l'evidència estadística fins ara és que l'independentisme no és una qüestió exclusiva dels que tenen un origen nacional més català, sinó que hi ha una diversitat notable de persones amb origen diferent que ha permès a l'independentisme català créixer. Aquestes persones, en general, argumenten motivacions més aviat relacionades amb la utilitat material de la independència política més que per qüestions de sentiment nacional i a més, aquestes motivacions, venen emmarcades en un context social i de mitjans de comunicació més enfocats al catalanisme polític. Com han arribat aquestes persones a aquest marc cultural més favorable a l'independentisme i si existeix o no una predisposició nacional prèvia per arribar-hi és el motiu pel qual es desenvolupa el següent estudi.

DADES I MÈTODES

En aquest apartat es desenvolupa el disseny de la investigació qualitativa tenint en compte els coneixements previs del treball. Un cop coneguda la relació entre els marcs culturals, la identitat nacional, els processos de socialització i les percepcions socials com a elements rellevants per determinar la preferència a la independència, s'estableix sota quina eines i mètodes es recolliran les dades qualitatives per tal d'aprofundir i comprendre la complexitat cognitiva d'aquest procés entre les persones que nacionalment no tindrien motius per ser independentistes i ho són.

I. Naturalesa de la investigació

Per tal de donar resposta a la pregunta d'investigació, es desenvoluparà una metodologia qualitativa que permeti veure i comprendre el processos de socialització en la preferència de la independència.

El tema i la pregunta de recerca proposat, de fet, necessita l'ús de tècniques quantitatives i qualitatives, ja que les dades quantitatives desenvolupades al marc teòric requereixen de la profunditat que li donen els estudis d'investigació qualitatiu. Amb només dades quantitatives ens podem aproximar a les relacions causals que hi ha entre variables però de forma general i superficial, no podem aprofundir en les motivacions reals i els mecanismes sociològics que es poden extreure de tècniques qualitatives.

En aquest treball no només s'està tractant un fenomen polític, sinó que es vol respondre a una investigació sociològica de comportament electoral, i té

implicacions emocionals tan fortes que són pràcticament impossibles de reproduir en una enquesta.

El gran avantatge és la profunditat per analitzar casos sociològics complexos, que són impossibles a l'estudi quantitatiu. Analitzar processos de socialització que decanten la preferència de la independència, té un component força complex que resulta pràcticament impossible simplificar-ho en relacions causals simples. Cal aprofundir en la investigació de casos per tal de que encara que no es pugui generalitzar, sí que es pugui bastir una teoria general que sigui capaç de ser extensible a casos anàlegs, lo suficientment flexible per la profunditat i complexitat sociològica d'aquests processos ideològics, que impliquen situacions de transformació sociològica importants.

Es tracta d'una investigació de caràcter explicatiu, però no en el sentit de saber quines relacions causals exactes hi ha, sinó de comprendre el fenomen. És a dir, no es tracta de elaborar una llista dels factors de socialització que influeixen en el fet de ser independentista, sinó de trobar i comprendre els factors determinants per cada persona amb un origen nacional menys predisposat al català perquè es faci independentista.

II. Categories d'anàlisi

Es defineix com a factor determinant aquell estrictament relacionat amb la motivació principal de cada individu per tal de que sigui independentista. Per exemple, en el cas que trobem individus amb motivacions econòmiques, que argumenten que es van fer independentistes en el moment que van llegir informació al diari sobre el dèficit fiscal català, el factor determinant és aquest que guarda relació amb la motivació original, a favor de la independència: la recerca d'informació econòmica al diari.

Per a la definició més concreta del que vol dir factor determinant, cal tenir en compte que ha de ser de caràcter socialitzador. La socialització en aquest cas, implica interiorització d'un fet, ser independentista. És a dir, estem parlant de

quins són els fenòmens, els fets conscients de la persona que han estat determinants per la interiorització de ser independentista, i han permès la construcció d'aquest relat favorable.

En aquest sentit, per aquest anàlisi s'ha d'entendre com a factors de socialització aquelles condicions contextuais, conjunt d'experiències, costums i dinàmiques que porten a la construcció d'un relat de la realitat, i configuren una preferència, una ideologia o una opció política. En aquest estudi s'aprofundeix en aquells processos de socialització, que arriben a construir un relat favorable a la independència de Catalunya entre aquelles persones on el factor d'identitat nacional no pot contribuir positivament.

Per tant, en la recerca dels factors determinants s'estableix una classificació en funció de l'àmbit de reacció que provoca la relació entre les motivacions i el factor determinant: motivacions econòmiques, motivacions d'autonomia i motivacions de fracàs d'Espanya.

A través de les definicions, l'estudi pretén observar la presència o no de factors determinants sociològics i comprendre la complexitat en que es desenvolupen en el context sociològic.

En aquest sentit, es defineix com a persona amb origen nacional més aviat espanyol, a aquella que té com a mínim els dos pares nascuts a la resta d'Espanya.

III. Disseny de la recerca

Per a la realització de la investigació s'utilitzarà la triangulació metodològica per millorar la comprensió del fenomen, amb dades quantitatives com a suport contextual a la part teòrica i amb dades qualitatives a la pràctica. Es preveuen dos mètodes a la part qualitativa: l'estudi de casos amb implicació directa amb els subjectes d'estudi i l'estudi comparatiu amb implicació indirecta dels subjectes d'estudi.

L'estudi de casos té com a objectiu: (1) Generar una descripció intensiva de l'entorn sociològic dels subjectes d'estudi, (2) analitzar la interacció entre els factors i com aquests poden ser determinants per fer-se independentista i (3) comprendre el significat de l'experiència. Per això, l'estudi de cas tindrà un caràcter interpretatiu, on a través del marc teòric, es desenvoluparà conceptualment l'experiència i evolució cognitiva a través de causes contextuals que permetin identificar factors determinants.

L'estudi de casos permet un grau de control baix però molta profunditat per a poder comprendre, que és l'objectiu principal per la observació dels factors de socialització determinants.

L'estudi de casos es complementa amb el mètode comparatiu, en el qual s'ordenarà la informació obtinguda, es simplificarà i es compararà per tal de trobar factors coincidents i poder bastir una teoria general del fenomen.

a. Tècniques

Per a l'estudi de casos s'organitzaran vint entrevistes en profunditat i un grup focal. Per complementar la informació, abans i després de les entrevistes en profunditat es contrastarà informació amb una entitat orientada a les persones que són independentistes, però tenen un origen diferent al català.

SERGIO CASTAÑÉ LÓPEZ

Les entrevistes en profunditat seran semi-estructurades, per tal de donar llibertat a la recerca i permetre la compressió de la complexitat sociològica. Es necessita de una programació essencial perquè l'entrevistat respongui a tots els supòsits i variables, però es deixa a llibertat pel desenvolupament de com afecten per generar un aprofundiment adequat i evitar l'estandardització de respostes. Si s'estandarditzessin les preguntes d'aprofundiment en els motius perdria el sentit qualitatiu, i podria ser fins i tot més útil fer una enquesta quantitativa. L'objectiu és que l'entrevistat pugui desenvolupar les motivacions a través de les següents pautes:

Introducció formal:

Hola, bon dia, com ja sap va ser voluntari per una investigació sobre la independència de Catalunya i ens agradaria saber la seva opinió sobre diferents temes. Li garantim anonimats en tot moment per la llei de protecció de dades i tota la informació que ens faciliti tindrà només finalitat científico-social.

1 . Es començarà pels seus sentiments nacionals, sobre els seus orígens i sobre la compatibilitat de l'espanyolitat, amb la preferència de la independència i les llengües habituals.

- Identitat nacional: Sentiment català i/o espanyol
- Llengua d'identificació
- *Es diu a vegades, que ser independentista és incompatible amb sentir-se espanyol. Creu que ha canviat el sentiment sobre ser espanyol/la? Se sent més català/na? Per què?*
- *Finalment, per acabar, quina és la seva llengua habitual? Creu que la independència és un factor d'identitat o de llengua o hi ha principalment motius com els que ha esmentat?*

2. Seguidament sobre la opinió del procés, en generals com ha arribat a aquesta conclusió.

- *Preguntar sobre què opina del procés d'independència*
- *Es sent independentista?*
- *Va anar a les manifestacions de les diades?*

3. Través de l'argumentació incidir amb el que enumera i posar el focus en:

- Expectatives econòmiques i socials sobre la independència
- Conformitat amb el grau d'autonomia de Catalunya: Preferència territorial: preferència d'organització territorial d'Espanya
- *Com va arribar a la conclusió X del tema X? Parlant amb amics? Familiar? Premsa?*
- *Sobre aquest Y tema (un no mencionat) què pensa? (Aprofundir sobre el tema, preguntes lliures fins a màxim aprofundiment)*
- *També es parla sobre que Catalunya (Z tema no mencionat), vostè quina opinió té?*
- *Quins d'aquests temes (mencionar temes) creu que és més important pel fet que vostè es fes independentista.*

4. Acabar amb els factors socialitzadors.

- Mitjans de comunicació preferits
- Interès i coneixements per la política
- Situació familiar o influència d'amistats: contacte amb independentistes
- Ideologia: eix esquerra-dreta
- *Com diria que és el seu interès per la política?*

- *A quins mitjans es sol informar?*
- *Parla amb familiar i amics de forma habitual d'aquestes temes?*
- *Són en la seva majoria independentistes?*
- *Creu que aquests li han influït en la opció política? En quin grau?*

Les entrevistes en profunditat han de servir per donar una profunditat personal dels individus sobre el procés pel qual s'han fet independentistes, i a partir d'aquí es desenvoluparà un grup focal amb individus diferents però amb el mateix perfil perquè parlin de les seves impressions externes.

El grup ha de ser el més homogeni possible, per tal d'extreure'n informació discrepant del grup. Caldrà incidir en un grup homogeni sobre les diferències detectades sobre les variables que determinen que una persona sigui independentista

S'estableix un grup de discussió amb 5 participants. L'objectiu no és crear consens, si no aprofundir i veure la naturalesa en que es desenvolupa el tema de forma lliure però alhora controlada.

L'objectiu és que com a moderador, no s'ha de sortir del tema de discussió i s'ha de persuadir per a l'aprofundiment en perquè s'han tornat independentistes, com, sota quines condicions, experiències, etc.

El guió per tant, consta de dues parts, una sobre les causes de ser independentista, i una segona de com se sent en aquest procés en el fet de ser nascut fora de Catalunya.

El guió que se seguirà serà el següent:

1. Introducció dels participants, fem èmfasi en el que tenen en comú: es declaren independentistes i tenen *origen espanyol*. I partir d'aquí deixar que es presentin ells sols.

2. Introduir temes principals de les causes i posar per exemple motius de autonomia, economia, bandera, identitat com a causes principals i deixar que cadascú digui en quines se sent identificat.
3. Observació de les interaccions per les diferències entre els temes, en cas de no sorgiment d'interacció entre les diferents motivacions, incidir en les diferències de dues persones, per exemple: "En X pensa que no és un motiu per ser independentista el factor Y, senyor Z, vostè què en pensa...?"
4. Tancar debat de motivacions i centrar-se en el procés que han viscut.
5. Deixar llibertat i reconduint sobre les motivacions fins a mitja part dels grups de discussió. Fer pausa i deixar lliure interacció. La segona part implica sentiment i necessiten de interacció no observada.
6. Iniciar la segona part fent un resum i instar a canviar de model de recollida de informació a un de mostrar sentiments.
7. Es pregunta com es senten, si ha variat els seus sentiments nacionals i per què.

La flexibilitat i la capacitat d'agafar dades subjectives podrà determinar una llista de factor socialitzadors que els entrevistats creuen que han estat determinats, i a més de una petita llista de mínim comú denominador seleccionant aquells que tenen en comú.

b. Observacions

Es contempla un total de 20 observacions, dividides de forma proporcional a les característiques de la població d'estudi, per tal de garantir la representativitat de la mostra. Es aquest sentit es triaran voluntaris que vulguin participar en

SERGIO CASTAÑÉ LÓPEZ

l'estudi intentant un equilibri en edat, sexe i ubicació geogràfica. Aproximadament el 50% entre homes i dones i el 33% per cada franja d'edat (menors de 29 anys, entre 30 i 50 anys i més de 50 anys). De la mateixa manera en distribució territorial:

Barcelonès: 40% dels casos Àrea metropolitana (ciutats mitjanes): 30% dels casos Girona, Tarragona i Lleida (pobles): 10% dels casos per cada província.

La segmentació però és orientativa, l'important és la presència de diversitat per veure les similituds entre diferents per context i les diferències entre iguals.

Els grups de discussió s'organitzaran amb les mateixes persones entrevistades. En aquest cas el criteri d'agrupació serà el de disponibilitat dels entrevistats, ja que dividir el grup en dos és més per una qüestió tècnica que no pas científica.

En el cas comparatiu es categoritzaran, les motivacions i relacions contextuais, per establir una taula comparativa i veure aquestes diferències i semblances entre els casos observats. En aquest sentit, es posarà ordre i es constituïran unitats de sentit contextual per permetre la comparació.

Les entrevistes en profunditat es faran a vint individus i dos suplents, en cas que fallés algú dels principals. La selecció s'ha fet a través de voluntaris a les xarxes socials i a través dels més de 700 contactes que té la base de dades de la organització Súmate, que està orientada a persones amb origen espanyol que són independentistes.

Es va efectuar una enquesta de selecció per internet, que va ser resposta per unes 125 persones. L'estructura de l'enquesta de selecció va ser la següent, disponible a aquest enllaç <https://goo.gl/forms/orsU1w5XpuB358Ow2>.

Encuesta Política

Hola, mi nombre es Sergi Castañé y soy estudiante del Máster de Análisis

Político de la UOC. Estoy realizando un estudio sobre el independentismo entre las personas nacidas en el resto de España y nacidos en Cataluña, con padres nacidos en el resto de España. Si tiene esta encuesta significa que encaja en el perfil que estoy buscando, y me gustaría poder hacer unas preguntas para mi estudio con la posibilidad de poder hacer una entrevista personal para profundizar más sobre la cuestión.

Le recuerdo que estoy obligado por ley a garantizarle el anonimato y el secreto estadístico y a cumplir con la normativa de protección de datos de carácter personal. Muchas gracias por su colaboración.

Correo electrónico:

Sexo:

Lugar de nacimiento:

Lugar de nacimiento del padre:

Lugar de nacimiento de la madre:

Lugar de residencia:

Edad:

Motivos principales por los cuales cree que se ha vuelto independentista:

D'aquestes 125 respostes es van seleccionar 20 persones i 2 suplents amb les següents característiques socials:

Lloc de naixement		
Catalunya	14	64%
Resta d'Espanya	8	36%
	22	100%

Sexe		
Home	12	55%
Dona	10	45%
	22	100%

Residència		
Barcelona ciutat	9	41%
Barcelona província	8	36%
Girona província	2	9%
Tarragona província	2	9%
Lleida província	1	5%
	22	100%

Edat		
Menys de 30	5	23%
Entre 30 i 45 anys	7	32%
Entre 45 i 60 anys	7	32%
Més de 60 anys	3	14%
	22	100%

RESULTATS

En total es van acabar les 20 entrevistes en profunditat i es va efectuar un grup focal amb 5 persones de les 20 entrevistades. Els perfils sintetitzats de les persones entrevistades són als següents apartats:

a. Qüestions nacionals

En general, la majoria d'entrevistats donaven poca importància al fet de la identitat nacional. A la majoria d'entrevistes resultava una pregunta fora de lloc, com si la identitat nacional no tingués res a veure amb aquesta qüestió. La majoria sí tenia una identitat nacional catalana, es sentien catalans que viuen a Catalunya i qui tenia identitat dual, hi donava molt poca importància.

En relació a les persones que havien nascut fora, sí coincideix que la seva identificació no és generalment espanyola, sinó de la Comunitat Autònoma d'origen, és a dir, una persona nascuda a Andalusia acabava dient que se sent andalusa i catalana.

La majoria argumenten que mai han tingut un sentiment nacional espanyol fort, donat que prèviament ja tenien certa indiferència cap a Espanya, com si fos un país més, que hi era allà, però que per diverses qüestions no se l'acabaven de fer seu.

	Identitat nacional catalana	Identitat nacional espanyola
Alta	50% (10)	0% (0)
Mitjana	35% (7)	15% (3)
Baixa	15% (3)	85% (17)

En relació amb la llengua la majoria eren castellanoparlants d'origen, ja sigui per haver nascut fora de Catalunya o per tenir els dos pares nascuts a la resta de l'Estat. Sí és cert que molts han incorporat el català com a llengua pròpia juntament amb el castellà, però en general hi ha certa compatibilitat i simpatia amb les dues llengües amb el fet de ser independentistes. S'observa però, com alguns han adoptat el català sobretot per contactes de familiars, d'amistats i d'entorn, ja sigui per feina, estudis o matrimoni. Qui considera el català com a llengua pròpia únicament és qui de ben petit ha tingut un contacte més constant amb aquesta llengua.

	Llengua pròpia
Català	35% (7)
Totes dues	55% (11)
Castellà	10% (2)

b. Motivacions i percepcions

La majoria dels entrevistats posen el focus a Espanya i al seu fracàs de model, ja sigui per com funciona el sistema polític espanyol, les elits, la forma de fer o com es menysprea el que es fa i es demana a la regió. Hi ha una diversitat enorme de motivacions, cada persona individual té un relat propi i és complicat d'agrupar. Hi ha persones que es van tornar independentistes quan va guanyar Aznar a Espanya, persones que es van anar informant sobre les qüestions econòmiques, altres per observació i comparació de dades i altres per sensibilitat a la llengua; no hi ha motivacions clarament hegemòniques.

Hi ha un element que és coincident entre tots i és la percepció de llunyania respecte a Espanya, decepció, indiferència... i la percepció que des de les institucions de Catalunya la situació es podria gestionar millor, probablement no perfecte, perquè tots fan autocrítica de la situació política catalana, però com a mínim argumenten que serà responsabilitat dels catalans.

Tots coincideixen que fer-se independentista és un procés, es van nodrint d'informacions i de percepcions diverses fins que s'arriba a un moment en que

es veuen en una manifestació independentista. No és una qüestió que es plantegin, va sorgint, perquè segons argumenten, comparen, observen, veuen les injustícies socials i la situació a Espanya i acaben conclouent que per avançar només queda aquesta via.

La majoria creu que Catalunya té poca autonomia i no creu que Espanya pugui fer una oferta per Catalunya, i si la fes, la majoria argumenta que ja no es tiraria enrere. Tots consideren que el factor econòmic és important.

	Motivacions principals
Econòmiques	35% (7)
Fracàs d'Espanya	80% (16)
Nacionals i llengua	15% (3)
Antifranquisme	10% (2)
Corrupció i sistema	25% (5)
Expectatives de millora	40% (8)
Altres	15% (3)

En relació a la percepció de l'independentisme en general, les persones més joves argumenten que hi ha un component més racional que emocional, les més grans, independentment de si són nascudes a Catalunya o fora de Catalunya, consideren que és un equilibri de les dues coses.

c. Entorn cultural

En general tots els entrevistats fan un consum de mitjans en català, no necessàriament els mateixos, però com a mínim dos diferents en català sí. El que sí argumenten és que el consum de mitjans no és exclusiu en català, comparen amb altres mitjans espanyols i no mostren cap preferència concreta, sobretot els més joves, que s'informen per vies diverses per internet de forma prioritària. El més grans però, tenen més com a referència TV3, la televisió

catalana. En aquest sentit, un apunt característic és que aquells que la miren de forma preferent argumenten que no és la televisió catalana la que els fa independentistes, sinó el contrast amb televisions espanyoles, que com distorsionen la realitat de Catalunya, els provoca més sentiment independentista.

En relació amb amics i familiars independentistes la majoria argumenten que en tenen i propers, però que generalment no són els que els han fet decantar cap a un costat o un altre, encara que això va provocar que sí que veiessin l'independentisme amb normalitat, encara que no ho fossin al principi. Hi ha qui sí ha estat molt influït per l'entorn familiar, amb poc interès per la política al principi, però com els familiars hi parlaven, al final s'ha tornat independentista.

Els que afirmen que no en tenien de familiars i amics propers a l'independentisme o al catalanisme afirmen, en general, que s'han tornat consultant informació de forma autònoma, i comparant dades i informació perquè sempre havien tingut tendència a informar-se força sobre la política.

Les persones nascudes fora de Catalunya han tingut processos diferents, hi ha que han vingut fa poc i són independentistes per una qüestió de diferència, perquè tenien apatia a Espanya, i altres perquè han estat en entorns catalanistes i ja eren sensibles a aquest tema.

CONCLUSIONS

L'origen nacional català augmenta les probabilitats que una persona tingui una identitat nacional catalana i, alhora, que aquesta acabi tenint unes percepcions més pròpies dels entorns culturals catalans i per tant sigui independentista. Aquesta variable però, no és ni necessària ni suficient perquè una persona sigui independentista. Es detecta però, que perquè una persona sigui independentista necessita tenir un sentiment espanyol baix, és a dir, no gaire fort, perquè aquest no suposi cap barrera cognitiva per poder abraçar l'independentisme.

Comparant amb les dades quantitatives entre aquelles persones que tenen els dos pares nascuts a la resta de l'Estat s'observa que el 84,6% dels independentistes d'aquest perfil tenen una baixa identitat espanyola, ja sigui perquè argumenten que la seva identitat és més catalana que espanyola, només catalana, perquè no en té d'identitat o perquè malgrat tenir una identitat catalana i espanyola, la seva etiqueta d'identificació és que és un/a català/na que viu a Catalunya. En canvi, entre els contraris a la independència que tenen pares nascuts a la resta de l'Estat, el percentatge d'aquesta identitat prèvia menys favorable a l'espanyolisme només representa el 10,8%. En aquest sentit, es pot determinar que tenir una identitat nacional espanyola baixa és un requisit previ i pràcticament necessari perquè una persona pugui ser independentista.

Com la identitat nacional és un factor força estable que no pateix variacions amb facilitat com a mínim en curt termini, no és possible determinar si aquestes persones han vist afectada la seva identitat nacional, probablement a llarg termini es podria observar alguna variació, ara per ara, al ser un creixement de l'independentisme molt concentrat en el temps, no es pot observar. Malgrat

això, l'entorn, com s'ha vist als resultats de les entrevistes i al grup focal, esdevé fonamental per l'adquisició d'aquesta baixa identitat nacional espanyola, que es construeix a través d'elements racionals de desconexió amb Espanya, que es fonamenten en punts de discrepància amb l'Estat. Per exemple, en algunes persones la ideologia és un factor de desconexió amb la identificació nacional espanyola, en altres l'antifranquisme i en altres el contacte amb persones i entorns independentistes. Per tant, hi ha elements ideològics, socials i contextuals, no mesurables a les enquestes actuals, que permeten la desconexió amb la identitat nacional espanyola independentment de l'origen nacional. Això provoca una baixa identificació nacional espanyola, requisit necessari per tenir altes probabilitats de ser independentista.

No es pot concloure que hi ha hagut un entorn cultural tancat que hagi afectat les percepcions de les persones, de fet, aquestes argumenten que és comparant amb els entorns més espanyols el que els hi ha generat més sentiment independentista, per tant, no estem davant un moviment de sentiments nacionals portats al extrem d'exaltació d'una nació, parlem amb persones que han racionalitzat uns fets, relacionats amb la utilitat política de ser un Estat independent i han conclòs que és la millor opció, independentment del sentiment.

Durant temps la identitat nacional únicament catalana var estar lligada a la preferència per la independència, i és per això que les persones que tenen un origen nacional català, tenen components més nacionals i emocionals respecte a l'independentisme que els subjectes de l'estudi, on el factor identitat nacional no intervé positivament.

Sobre les percepcions, ni la crisi econòmica ni cap fet conjuntural ha estat determinant. La racionalització de l'independentisme entre aquest col·lectiu recau principalment en un fonament de crisi del règim espanyol, la seva estructura, la percepció de millora i de canvi necessari.

Els motius econòmics, d'autonomia, canvi i de fracàs d'Espanya expliquen aquest caràcter de la independència com a utilitat i no pas de sentiment entre tots els independentistes, coincidint dades quantitatives i qualitatives.

Sobre la pregunta d'investigació: "Quins són els factors de socialització que són determinants per votar a favor de la independència entre els que no haurien de tenir predisposició d'origen per fer-ho?", s'accepta la hipòtesi del treball: La consecució d'uns determinants fets provoquen la racionalització de la independència com a via preferent. Els factors de socialització són, en primer lloc, sense una predeterminació per l'origen nacional, fets contextuais, socials i d'entorn, com la ideologia, la percepció d'Espanya i la seva identificació, que provoquen una predisposició prèvia d'apatia respecte a l'Estat espanyol, condició necessària per fer possible, en segon lloc, el contacte amb entorns catalanistes que augmenten la probabilitats de poder ser independentista a través de, en tercer lloc, la racionalització de fets casuals de la política catalana.

Sembla complicat que una persona amb referents i punts d'identificació amb Espanya pugui arribar a ser independentista. S'ha observat que el requisit previ és aquesta apatia que genera desvinculació del projecte polític espanyol, i fa augmentar les probabilitats de contacte amb entorns catalanistes i, com a conseqüència, tornar-se independentista.

Malgrat les limitacions d'aquest estudi, ja que no ha pogut fer-se comparant les persones que no són independentistes per trobar aquells elements suficients, sí és possible establir que aquelles persones amb un origen nacional no predisposat al catalanisme polític poden quedar vinculades a l'independentisme quan no tenen cap vincle de projecte polític, independentment si en tenen o no de vincles emocionals, cap a Espanya. Aquesta variable, força necessària, podria ser no suficient per ser independentista, ja que entrarien a partir d'aquí dinàmiques socials pròpies de cada individu i el contacte que aquest té en entorns més catalanistes el que determini el seu posicionament polític.

En conclusió, en aquest moviment polític de secessió nacional sembla haver-hi fonament racional i d'utilitat política respecte a la justificació de posicionament dels seus seguidors i poc fonament basat en un origen nacional que predisposa una sola identitat d'exaltació nacional catalana.

BIBLIOGRAFIA

- Bourne, A. K. (2014) Europeanization and secession: The cases of catalonia and scotland. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe* : JEMIE, 13(3), 94-120. Retrieved from <http://0-search.proquest.com.cataleg.uoc.edu/docview/1696246879?accountid=15299>
- Boylan, M. B. (2015) In pursuit of independence: the political economy of Catalonia's secessionist moviment. *Nations and Nationalism*. Volume 21, Issue 4, 761–785.
- Dion, D. (1998). "Evidence and inference in the comparative case study". *Comparative Politics*, vol. 30(2):127-145
- Gade, D. W. (2003) Language, identity, and the scriptorial landscape in Québec and Catalonia. *Geographical Review*. Vol. 93, Issue 4, 429–448.
- Gerring, J. (2004). "What is a case study and what is it good for?.". *The American Political Science Review*, vol. 98(2): 341-354
- Guibernau, M. (2000) Nationalism and intellectuals in nations without states: the Catalan case, *Political Studies* 48: 989–1005.
- Guibernau, M. (2006) National identity, devolution and secession in Canada, Britain and Spain. *Nations and Nationalism*, 12: 51–76.
- Guinjoan, M & Rodon, T. & Santjaume, M. (2013) Catalunya, un pas endavant. *Barcelona: Fundació Josep Irla. Angle Editorial*.
- Guinjoan, M (2016) La independència de Catalunya: identitats i context territorial. *Institut d'Estudis Autonòmics de la Generalitat de Catalunya, Secession and the context*.

SERGIO CASTAÑÉ LÓPEZ

Guzmán, A. D. & Quiroga, M. L. (2013) La crisis económica y el movimiento independentista catalán. *Observatorio de Análisis de los Sistemas Internacionales*. Colombia: Universidad Externado de Colombia. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=53130877004>

Keating, M. (2001) Nations against the State: the New Politics of Nationalism in Quebec, Catalonia and Scotland, (2nd edn). *London: Palgrave*.

López, J. (2009) Abstenció a Catalunya: una qüestió de marc cognitiu. *Revista Eines*. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://www.raco.cat/index.php/Eines/article/viewFile/144233/196002>

MCRoberts, K. (2001) Catalonia : nation building without a State. *Ontario: Oxford University Press*.

Muñoz, J. & Tormos, R. (2014) Economic expectations and support for secession in Catalonia: between causality and rationalization. *European Political Science Review*. Vol. 7, Issue 2, 315-341. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=9628158&fileId=S1755773914000174>

Muñoz, J. & Guinjoan, M. (2013) Accounting for internal variation in nationalist mobilization: unofficial referendums for independence in Catalonia (2009–11). *Nations and Nationalism*, 19: 44–67.

Rico, G. & Liñeira, R. Bringing (2014) Secessionism into the Mainstream: The 2012 Regional Election in Catalonia. *South European Society and Politics*, 19:2, 257-280. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://dx.doi.org/10.1080/13608746.2014.910324>

Rubiralta i Casas, F. (2004) *Una història de l'independentisme polític català*. De Francesc Macià a Josep Lluís Carod-Rovira. Pagès editors.

Seawright, J & Gerring, J. (2008). "Case selection techniques in case study research: a menu of qualitative and quantitative options". *British Journal of Political Science*, vol. 38(1): 65-90.

Serrano, I. (2013) Just a Matter of Identity? Support for Independence in Catalonia. *Regional & Federal Studies*. Vol. 7, Issue 5, 523-545. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13597566.2013.775945>

Siroky, D. S. & Cuffe, J. (2014) Lost Autonomy, Nationalism and Separatism. *Comparative Political Studies* 2015, Vol. 48(1) 3–34. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://davidsiroky.faculty.asu.edu/CPS2015.pdf>

Sorens, J. (2005) The cross-sectional determinants of secessionism in advanced democracies. *Yale University*

Tormos, R. & Muñoz, J. & Hierro, M. J. (2015) Identificació nacional: causa o conseqüència? Els efectes del debat sobre la independència en la identitat dels catalans. *Barcelona: Centre d'Estudis d'Opinió, Generalitat de Catalunya*. En línia el 15 de juny del 2016 a <http://ceo.gencat.cat/ceop/AppJava/export/sites/CEOPortal/estudis/workingPapers/contingut/idnacweb.pdf>

Valles, M. (2002) Las entrevistas cualitativas en perspectiva histórica. *Entrevistas Cualitativas*, Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas. 11-36.

Vicens, L. (2016, 11 de febrer) Puigdemont avisa els cònsols que Catalunya serà independent "d'aquí pocs mesos": "Se'ls gira feina". *Diari ARA*. En línia el 15 de juny del 2016 a http://www.ara.cat/politica/Puigdemont-consols-Catalunya-independent-Sels_0_1520848080.html

I. Investigacions sociològiques

1. Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 1a onada 2015 - REO 774. Centre d'Estudis d'Opinió. Generalitat de Catalunya.
2. Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 2a onada 2015 - REO 795. Centre d'Estudis d'Opinió. Generalitat de Catalunya.
3. Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 3a onada 2015 - REO 804. Centre d'Estudis d'Opinió. Generalitat de Catalunya.
4. Baròmetre d'Opinió Política (BOP). 1a onada 2016 - REO 816. Centre d'Estudis d'Opinió. Generalitat de Catalunya.